

*Dialogmöte 1: Civilsamhället och arbetet för
jämsällldhet***Närvarande**

Anna Edlund, Civos
Bengt Nilsson, Socialdepartementet
Carl-Johan Friman, Kulturdepartementet
Charly Wassberg Borbos, Civos
Jan-Olof Forsén, Funktionsrätt Sverige
Julia Grosse, Kulturdepartementet
Juma Lomani, Ensamkommandes förbund
Katarina Höög, Kulturdepartementet
Kristin Olofsson, LSU
Leena Haraké, KSAN
Linda Jacobsson, FRII
Linda Schang, Civos
Lisa Gastaldi, Kulturdepartementet (praktikant)
Ludvig Sandberg, Forum - idéburna organisationer med social inriktning
Martin Björgell, Civos
Maurits Larenas, Mattecentrum
Milinko Mijatovic, Civos
Pia-Lena Moller, Give it forward
Shadé Jalali, Unionen
Staffan Nilsson, Hela Sverige ska leva
Tina Sahlén, Riksidrottsförbundet

Anna-Karin Berglund, Sveriges Kommuner och Landsting, och Lena Bjurving,
Jämställldhetsmyndigheten, deltog också på mötet.

Från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) deltog Daniel Sjöman och
Nadine Ghawi.

Partsgemensamt forum den 28 mars 2018– Tema 1 Civilsamhället och arbetet för jämsällldhet

1. Välkommen, inledning och presentation

Välkomna och introduktion till temat för dialogen

Katarina Höög, ordförande för Partsgemensamt forum 2018, öppnade mötet och hälsade deltagarna välkomna.

Därefter introducerade Katarina temat för dagens dialog – civilsamhället och arbetet för jämsällldhet. I år är det 99 år sedan kvinnlig rösträtt infördes i Sverige. Utvecklingen har gått framåt, samtidigt som bland annat #metoo-rörelsen visar att det fortfarande återstår mycket arbete, inom flera samhällssektorer, innan jämsällldhet uppnås.

Katarina presenterade den grupp som förberett och arrangerar dialogmötet: Sandra Sarin och Martin Björgell från Civos, Staffan Nilsson och Linn Hjort från Hela Sverige ska leva, Shadé Jalali från Unionen samt Lisa Gastaldi från Kulturdepartementet. Därefter hälsades Lena Bjurving från Jämställdhetsmyndigheten särskilt välkommen som deltagare till mötet.

Efter det lämnades ordet till Emma Rung, stabschef och politiskt sakkunnig hos kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. Emma hälsade deltagarna välkomna å ministern och regeringens vägnar. Hon uttryckte att Partsgemensamt forum är ett bra tillfälle att mötas och diskutera gemensamma frågeställningar, utan att nödvändigtvis komma till en slutsats. Emma berättade att #metoo-uppropan visar att det återstår mycket arbetet innan jämställdhet uppnås. Hon uttryckte också att civilsamhället är grunden i ett demokratiskt samhälle och att Kulturdepartementet för närvarande arbetar med en skrivelse om civilsamhällets förutsättningar och trygga villkor.

Därefter gavs ordet till Ludvig Sandberg, Forum – idéburna organisationer med social inriktning, vice ordförande för Partsgemensamt forum 2018. Ludvig presenterade och knöt an politiken för det civila samhället till Partsgemensamt forum. Partsgemensamt forum är en arena för att följa upp politiken. Ludvig gick igenom målen för politikområdet, som en grund för dagens samtal.

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Presentationsrunda och information från Kulturdepartementet

Under presentationsrundan berättade representanter från enheten för demokrati och det civila samhället på Kulturdepartementet om aktuella frågor inom Regeringskansliet. För närvarande sker ett arbete med att bredda överenskommelsen inom det sociala området. Det har skett genom att den nya överenskommelsen har undertecknats av statsråd Alice Bah Kuhnke och de fyra paraplyorganisationer som för närvarande ingår i överenskommelsen: Forum – idéburna organisationer med social inriktning, Famna, Civos och LSU – Sveriges ungdomsorganisationer. Breddningen kommer bland annat att vara en tillgång för parterna i att föra dialog. Tjänstepersonen berättade också att frågan om Partsgemensamt forum även har behandlats i samtalen om breddningen. Regeringskansliet kommer att återkomma till frågan i Partsgemensamt forum.

Det pågår också ett löpande arbete inom den interdepartementala arbetsgrupp, IDA-gruppen, som finns i Regeringskansliet. Gruppen består av tjänstemän från samtliga departement och träffas regelbundet för att ge ett helhetsperspektiv kring frågor om det civila samhället. Det handlar bland annat om att utbyta information om departementens arbete med frågorna. På IDA-gruppens senaste möte diskuterades den årliga uppföljningen inom området, om bl.a. stödet till civilsamhället i form av bidrag. Regeringskansliet nämnde också några exempel på dess samverkan med civilsamhället. Bland annat kommer Utrikesdepartementet att arrangera en större konferens med fokus på civilsamhället och Justitiedepartementet har tagit fram en skrivelse, om ett nytt nationellt brottsförebyggande program, där civilsamhället har varit delaktiga i arbetet.

Tillbakablick på föregående möte i Partsgemensamt forum 24 januari 2018 och samtal om den breddade överenskommelsen

Deltagarna blickade tillbaka på *minnesanteckningarna* från förra mötet i Partsgemensamt forum. Ordet lämnades fritt.

En fråga om den nya överenskommelsen, som diskuterades även på förra mötet i Partsgemensamt forum, lyftes. Frågan, som kom från Civos, adresserades till Regeringskansliet och handlade om vad som är skillnaden mellan den nya överenskommelsen och Partsgemensamt forum.

Regeringskansliet svarade att de två formerna kan tyckas likartade, men syftena och funktionerna skiljer sig åt. Syftet med Partsgemensamt forum är att föra dialog, behandla gemensamma frågor, öka perspektiv och följa upp det civila samhällets villkor. Överenskommelsen, å andra sidan, har en mer arbetande funktion i form av en styrgrupp, kansli, verksamhetsmedel och de sakfrågor som parterna enas om. Det är möjligt att ämnen som diskuteras i Partsgemensamt forum tas vidare och arbetas med inom ramen för överenskommelsen. På så sätt kompletterar forumen varandra.

Ytterligare diskussion följde. Diskussionen handlade främst om syftet med och vilka organisationer som ingår i den breddade överenskommelsen.

Ännu en fråga från Civos lyftes. Den handlade *om de organisationer som tecknat överenskommelsen har gjort så i egenskap av att vara utförarorganisationer*. Frågan besvarades bland annat av Forum – idéburna organisationer med social inriktning, som ingår i överenskommelsen. Representanten från Forum menade att så inte är fallet. Istället behandlas civilsamhällets olika roller inom ramen för överenskommelsen. En annan kommentar, från Unionen, handlade om att inga fackförbund ingår i den breddade överenskommelsen. LSU – Sveriges ungdomsorganisationer, som ingår i överenskommelsen, uttryckte sig positivt över överenskommelsen och bjöd in till kontakt med andra organisationer, som ännu inte är med i den nya överenskommelsen.

Forumet godkände därpå minnesanteckningarna och lade dem till handlingarna. Därefter gavs utrymme att reflektera kring utvärderingen från föregående möte.

Civos lyfte *en kommentar om utvärderingen*. Deltagaren noterade att det i utvärderingen framkom att representanter från civilsamhället haft synpunkter på Regeringskansliets deltagande. Deltagaren från Civos uttryckte att all form av deltagande från Regeringskansliet är värdefull.

Därefter lades utvärderingen till handlingarna.

2. *Dialog: Civilsamhället och arbetet för jämställdhet*

Det var första gången som temat ”Civilsamhället och arbetet för jämställdhet” diskuterades i Partsgemensamt forum. Dialogen inleddes med att planeringsgruppen, som förberett dialogen, gav en bakgrund till temat.

Gruppen berättade bland annat att de har utgått från regeringens definition av jämställdhet samt jämställdhetspolitiska mål. Av de sex målen hade gruppen valt att fokusera dialogen till tre mål, som kan ha bäring på dialogen mellan civilsamhället och Regeringskansliet.

Därefter berättade *Bengt Nilsson, departementssekreterare på Jämställdhetsenheten, Socialdepartementet*, om regeringens arbete för jämställdhet. Bengt berättade bland annat om de jämställdhetspolitiska målen och att civilsamhällets arbete, regeringens samverkan med detsamma, är en förutsättning för att nå målen. Målen ska uppnås genom jämställdhetsintegrering.

Därpå tilldelades *Lena Bjurving från Jämställdhetsmyndigheten* ordet. Lena tackade för inbjudan till Partsgemensamt forum, och berättade att Jämställdhetsmyndigheten, som inrättades i januari 2018, har i uppdrag att säkerställa att jämställdhetspolitiken får genomslag. Det sker bland annat genom att stödja andra myndigheter i arbetet med jämställdhetsintegrering. Lena informerade också att Jämställdhetsmyndigheten har tagit över statsbidragen från MUCF när det gäller jämställdhetsbidrag och kvinnors organisering.

Därefter delades deltagarna in i tre grupper, utifrån de tre jämställdhetspolitiska mål som var fokus för dialogen. Samtalen i smågrupper fördes utifrån följande frågeställningar:

1. **Vad kan göras för att uppnå en jämn fördelning av makt och inflytande?**

Jämställdhetspolitiskt mål: Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

2. **Vad kan göras för att uppnå en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet?**

Jämställdhetspolitiskt mål: Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

3. **Vad kan göras för att uppnå att mäns våld mot kvinnor ska upphöra?**

Jämställdhetspolitiskt mål: Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Efter samtal i smågrupp följde dialog i helgrupp. Nedan återges en översiktlig summering av dialogen.

Vad kan regeringen göra?

- Det finns både möjligheter och problematik i att politiken styr jämställdhetsarbetet inom civilsamhället, i form av bidrag. Det är viktigt att en feministisk regering fördelar mer medel till jämställdhetsarbete. Det är också viktigt att den inte stöttar icke-demokratiska organisationer. Civilsamhällets oberoende är viktigt, men regeringen har också ansvar för i vilken riktning samhället utvecklas.
- Ställa större krav på jämställdhetsarbete i den statliga bidragsgivningen till civilsamhället. Detta måste dock balanseras mot den administrativa bördan som det kan medföra.
- Säkra långsiktigheten när det gäller bidragsgivning. Arbetet för jämställdhet riskerar att bedrivas, och finansieras, i projektform istället för en del av den ordinarie verksamheten.
- Fortsätta och intensifiera arbeta med att motverka hot och hat mot kvinnor på nätet, särskilt sexualiserat våld och hot om våld.
- Tillföra långsiktiga resursers till civilsamhällets jämställdhetsarbete.
- Verka för tryggare anställningsvillkor för unga. Otrygga anställningar kan ha negativ påverkan på familjebildning och möjligheter till ideellt engagemang.
- Arbeta för att motverka traditionella könsroller. Livssituationen i stort påverkar också individens ideella engagemang. Det kan till exempel handla om bostadspolitik, där en hög belåningsgrad minskar en individs handlingsutrymme och möjlighet till att delta i civilsamhället.
- Löpande informera det civila samhällets organisationer om hur arbetet med samtyckeslagen fortlöper.
- Inte jämställa trossamfund med andra civilsamhällesorganisationer när det gäller statens stöd.
- Underlätta möjligheter till partnerskapsarbete – som ett alternativ till projektfinansiering.
- Stötta civilsamhället i dess interna arbete med normbildning och utbildning samt att skapa trygga rum och sprida goda exempel.

Vad kan civilsamhället göra?

- Inkludera fler personer i sina verksamheter, särskilt de som idag inte deltar. Det kan vara ett sätt att bryta maktstrukturer.

- Arbeta med självreglering och jämställd fördelning av resurser, t.ex. bidrag, i den egna organisationen. Arbetet bör även mätas och utvärderas.
- Ta fram och förankra jämställdhetspolicy, för att säkerställa till exempel jämn representation.
- Ha tydligt fastställda mål, som följs upp, för jämställdhetsarbetet.
- I sin roll som arbetsgivare kan organisationer uppmuntra jämställt uttag av föräldraledighet och VAB och i förlängningen för jämställdhet vad gäller pensionsnivåer.
- Verka för att förändra och bryta stereotypa könsroller, framför allt i verksamheter för unga. Det kan ske genom att främja dialog om könsroller och att arbeta för att unga ska prova olika aktiviteter, roller och verksamheter oavsett traditionell könskodning.
- Utbilda medlemmar, deltagare, frivilliga och förtroendevalda i jämställdhet och normkritik. Exempelvis har Scouterna tagit fram metoden ”Trygga möten” som kan användas av andra organisationer.
- Bjuda in till träffar och dela med sig till varandra av kunskaper och erfarenheter. Det finns mycket att vinna på att utbyta erfarenheter kring arbetet som redan gjorts inom civilsamhället. Det kan till exempel handla om att utbyta metoder.

Vad kan parterna göra tillsammans?

- Fortsatt föra dialog om fördelning av statsbidrag i förhållande till krav på jämställdhetsintegrering för att få, och behålla, stöd.
- Samverka i pågående utredningar, till exempel utredningarna om statens stöd till trossamfund respektive demokrativillkor i bidragsgivningen.
- Jobba mer i partnerskap, istället för i projektform.
- Det kan vara utmanande för civilsamhället att definiera gråzoner, utifrån till exempel kränkningar, i den egna organisationen. Regeringen vara ett stöd i att detta arbete.
- När det gäller krav på jämställdhet i bidragsgivning kan samverkan ske på flera sätt. Parterna kan tillsammans ta fram material, utbildningar och vägledningar som underlättar för civilsamhället att leva upp till jämställdhetskraven. Civilsamhället kan bidra till att hitta en rimlig nivå som är anpassad till olika organisationers förutsättningar. Arbetet får att få bidraget får inte vara för betungande.
- Tillämpa jämställdhetsperspektiv inom samtliga verksamheter och områden i den egna organisationen, samt säkerställa att jämställdhetsarbetet utvärderas och följs upp. Regeringens arbete med att implementera jämställdhetsperspektiv inom samtliga politikområden är ett gott exempel.

- Ha ett intersektionellt perspektiv. I arbetet för jämställdhet får inte övriga perspektiv glömmas bort. Alla perspektiv bör finnas med, så att insatser inom området kan hållas ihop och få genomslag. Annars finns en risk att diskrimineringsfrågor fokuseras till individ- istället för strukturnivå.
- Se jämställdhet som en del av den ordinarie verksamheten. Arbeta för jämställdhet är inget projekt som avslutas efter ett antal år. När projekttiden är slut avslutas också jämställdhetsarbetet. Finansiering och projektifiering av jämställdhetsarbetet behöver ses över. Här behöver parterna föra dialog och civilsamhället önskar stöd från regeringen.

Därefter lämnades ordet fritt.

Enheten för demokrati och det civila samhället, Kulturdepartementet, informerade om att en utredning om kriterier för bidrag till trossamfund har lämnats samt att det nu påbörjas en utredning för att se över demokrati villkoren för statens stöd till civilsamhället. Civilsamhället, och organisationerna i Partsgemensamt forum, har möjlighet att lämna synpunkter och involveras i arbetet.

En representant från LSU hälsade att ungdomsrörelsen gärna visar upp det arbete som gjorts. Till exempel har Maktsalongen tagit fram en rapport om jämställdheten i det unga civilsamhället.

Flera deltagare påpekade att de, i gruppamtalen, sett kopplingar mellan jämställdhet och jämlikhet – vilket kopplar an till kommande dialogmöte om civilsamhället och jämlikhet.

Avslutningsvis delade Lena Bjurving från Jämställdhetsmyndigheten, några reflektioner. Lena nämnde bland annat att det varit spännande att se vilka ämnen som betonats under dagen. Det finns mycket kunskap och kompetens inom det civila samhället, och här kan civilsamhället samverka tillsammans inom sig, samtidigt som offentliga aktörer kan stödja ett sådant arbete. Avslutningsvis bjöd Lena deltagarna i Partsgemensamt forum att ta kontakt med henne och med Jämställdhetsmyndigheten.

3. Avslut och utcheckningsfråga

Katarina tackade deltagarna för intressanta diskussioner, som pekat på att det återstår mycket arbete inom området och att det finns omfattande kunskap inom civilsamhället. Därefter påbörjades en reflektionsrunda bland deltagarna.

Flera deltagare uttryckte att dialogtemat varit mycket intressant, relevant och tankeväckande. Många önskade mer tid till diskussion. En återkommande reflektion var att det hade varit nyttigt att rannsaka sin egen organisation. Flera deltagare gav också förslag på åtgärder inom den egna organisationen, till exempel att öka antalet kvinnor i valberedningen och att skapa goda möjligheter för jämställt föräldraskap. Många nämnde att arbetet för jämställdhet inte får tas för givet – och att det behöver integreras i befintliga system istället för att bedrivas som sidoprojekt. Avslutningsvis berömdes

planeringsgruppens arbete; förberedelsematerialet, som gruppen tagit fram, hade varit mycket användbart – även för kommande arbete inom deltagarnas egna organisationer.

Därefter avslutade Katarina mötet.